

တုဒေးစာအုပ်တိုက်

ပါမောက္ခဒေါက်တာအောင်ထွန်းသက်

ဟောပြောပွဲအတွေ့အကြုံ

ထုတ်ဝေသူအမှာ

Lecture, Talk, Seminar, Workshop, Forum စသည့် အခေါ်အဝေါ် သတ်မှတ်ချက်အမျိုးမျိုးရှိသော်လည်း ယင်းစကားရပ် အားလုံးတို့၏ တူညီသော အနှစ်သာရမှာ အသိပညာ၊ အတတ် ပညာနှင့် အတွေ့အကြုံတို့ကို ဆင့်ကမ်းဝေမျှဖလှယ်ပေးခြင်းဖြစ်ပါ သည်။ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရန်အတွက် မရှိမဖြစ်အရေး ပါသော ပညာအခြေခံ ခိုင်မာတောင့်တင်းအောင် တည်ဆောက် ရာတွင် ဟောပြောဆွေးနွေးပွဲများသည် ရှေ့ဆောင်အခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်နေပါသည်။

မြန်မာ့ဝန်းကျင် လူနေမှုအသိုင်းအဝိုင်းကို ပညာအခြေခံ သည့် လူ့ဘောင်အသိုင်းအဝိုင်း ဖြစ်လာစေရန် အားလုံးဝိုင်းဝန်း ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ကြရပါမည်။ အသင်းအဖွဲ့များက ဦးဆောင်၍ ဟောပြောဆွေးနွေးပွဲများ စဉ်ဆက်မပြတ် ကျင်းပလာကြသည်မှာ လည်း ကောင်းသောလက္ခဏာတစ်ရပ်ဖြစ်ပါသည်။

ထိုလက္ခဏာကောင်းတစ်ရပ်ကို ဖော်ဆောင်နေသူတစ်ဦး ဖြစ်သည့် ဒေါက်တာအောင်ထွန်းသက်သည် သုတေသီတစ်ဦး၊ ပညာရှင်တစ်ဦး၏ ဘဝအတွေ့အကြုံများကို ဟောပြောပွဲများတွင် ဆွေးနွေးဟောပြောခြင်း၊ Facilitator တစ်ဦး၊ Moderator တစ်ဦးအဖြစ် အသီးသီးတာဝန်ယူဆောင်ရွက်ခြင်းတို့ဖြင့် ဦးဆောင် ဆွေးနွေးနေသူဖြစ်ပါသည်။

ထို့ပြင် ဟောပြောပွဲများတွင် ကြုံတွေ့ရသော မှတ်သား ဖွယ် ဖြစ်ရပ်များ၊ အကြောင်းအရာများကို ဆောင်းပါးများအဖြစ် စိတ်ဝင်စားဖွယ်ဖြစ်အောင်

ရေးသားပြီး VOICE ဂျာနယ်တွင် ထည့်သွင်းဖော်ပြခဲ့ပါသည်။

ယခုထိုဆောင်းပါးများကို တစုတစည်း တည်း ဖတ်ရှုစေလိုသောဆန္ဒဖြင့်

တူဒေးစာအုပ်တိုက်က စုစည်း ထုတ်ဝေလိုက်ပါသည်။

တူဒေးစာအုပ်တိုက်

*

ဟောပြောပွဲအတွေ့အကြုံ (၁)

ဩဂုတ်လ ၆ ရက်နေ့က ဝိဇ္ဇာနဲ့ သိပ္ပံပညာရှင်များအဖွဲ့ မှာ ဖေဖေ စာတမ်းဖတ်ခဲ့တာကို သမီးကို ပြောခဲ့တယ်။ ဖေဖေရဲ့ ခံစားချက်တွေကို ဖွင့်ဟခဲ့တယ်။ ဒီဆောင်းပါးကို ဖတ်တဲ့ စာဖတ်သူ တွေက သဘောကျကြတယ်။ ဆက်ရေးပေးဖို့ တိုက်တွန်းကြတယ်။ ဖေဖေစိတ်ထဲမှာလည်း အခုလို ဟောပြောပွဲတွေကို ခဏ ခဏ လုပ်ပေးတဲ့နေရာမှာ ဖေဖေကြုံတွေ့ခဲ့တာတွေကို သိစေချင်တယ် လေ။ တကယ်တော့ ဒီဟောပြောပွဲတွေကို ဖေဖေ စတင်ခဲ့တာ။ အရင်တုန်းကတော့ တခြားပုံစံတွေနဲ့ လုပ်ကြတာရှိပါတယ်။

ဖေဖေကတော့ ဖေဖေ လေ့လာတဲ့စီးပွားရေးပညာရပ်၊ စီမံခန့်ခွဲမှု ပညာရပ်၊ ခေါင်းဆောင်မှု ပညာရပ်တွေကို အခြေခံပြီး ဟောခဲ့တာ။ ဒီအလုပ်ကို ဖေဖေ နိုင်ငံခြားကို ထွက်သွားပြီး ပထမ ဆုံး မြန်မာပြည်ကို ပြန်လာတဲ့အခါက စခဲ့တာ။ အဲဒီ တုန်းက သမီး တောင် မမွေးသေးဘူးလေ။ ဖေဖေက စီးပွားရေးတက္ကသိုလ်ကို သွားပြီး ဘွဲ့လွန်ကျောင်းသူ/ကျောင်းသားတွေကို ဟောခဲ့တာ။ Slides တွေကို ပထမဆုံး အသုံးပြုခဲ့တယ်။ Computer နဲ့ Projector ကိုတော့ သမီးရဲ့အစ်ကို တစ်ဝမ်းကွဲ ကိုထွန်းသူရသက်က ကူညီ ခဲ့တာ။ သူက အခုတော့ လူကြီးဖြစ်နေပြီလေ။ သူ့ရဲ့ ကုမ္ပဏီ MIT တော်တော် အောင်မြင်နေတာ။ အခုတော့ စင်ကာပူမှာ Ph.D လုပ်နေပြီ။ ကျောင်းသား၊ ကျောင်းသူတွေဖြစ်တော့ အကျွေးအမွေး ကို ဖေဖေကပဲ တာဝန်ယူခဲ့တယ်။ သမီးမေမေကတောင် ဖေဖေကို နောက်ခဲ့သေးတယ်။ ဟောချင်၊ ပြောချင်လွန်းလို့ ပရိသတ်တွေကို ကျွေးမွေးပြီးလုပ်တဲ့သူကို ကျွန်မ တစ်ခါမှ မမြင်ဖူးဘူးတဲ့။ အစက ဒီလိုစခဲ့တာ။

နောက် တဖြည်းဖြည်း ပုံစံပြောင်းခဲ့တယ်။ ကျောင်းသူ၊ ကျောင်းသားပရိသတ်တွေကို ဦးတည်ရာကနေ အပြင်ပရိသတ်တွေ ဆီ ရောက်အောင် ကြိုးစားခဲ့တယ်။
ဟောပြောပွဲလုပ်တဲ့ နေရာတွေ လည်း တဖြည်းဖြည်း တရွေ့ရွေ့ပြောင်းလဲခဲ့တယ်။
ဟိုတယ်ကြီး တွေမှာ လုပ်ဖြစ်တယ်။ အကျွေးအမွှေးတွေလည်း ပါတာပေါ့။ Sponsor
တွေလည်းပေါ်လာတယ်။ လက်ဆောင်တွေ ဘာတွေနဲ့။ ပရိသတ်တွေကလည်း အစုံ၊
နောက်တော့ ငါးလုပ်ငန်းအဖွဲ့ချုပ်မှာ စလုပ်ဖြစ်တယ်။ ဖေဖေလိုပဲ
ဘာသာရပ်ဆိုင်ရာ၊ ပညာရပ်ဆိုင်ရာ ဟောပြောပွဲတွေ လုပ်ပေးတဲ့သူတွေလည်း
ပေါ်လာတယ်။ ဖေဖေက သဘောကျတယ်။ ကျေနပ်တယ်။ များလေ၊ ကောင်းလေပဲ။
ဖေဖေ အားပေးတယ်။ ဖြစ်နိုင်ရင် တစ်တိုင်းပြည်လုံးမှာ ဟောတဲ့ပြောတဲ့ သူတွေ
အများကြီးရှိစေချင်တယ်။ ရန်ကုန်မှာလုပ်တဲ့အပြင် မန္တလေးမြို့၊ မုံရွာမြို့၊
မော်လမြိုင်မြို့တွေ သွားဟောခဲ့တယ်။ ကျန်တဲ့ မြို့တွေဆီ သွားချင်တယ်။ UMFCCL
မှာလည်း ဟောခဲ့တယ်။

ဖေဖေရဲ့ ဟောပြောပွဲတွေကို အမျိုးအစား ခွဲခြားထားတယ်။
စီးပွားရေးတက္ကသိုလ်၊ ပြည်သူ့ကျန်းမာရေးတက္ကသိုလ်၊ ရန်ကုန်ဆေး တက္ကသိုလ် ၁
နဲ့ ၂ မှာ ဟောပြောပွဲတွေက ဘွဲ့လွန်ကျောင်းသား တွေအတွက်၊
ဆရာမတွေအတွက်ဖြစ်တာမို့ Lecture သို့မဟုတ် Seminar လို့ ပြောနိုင်တယ်။ ပိုပြီး
Academic ဖြစ်တယ်။ သင်တန်း မှာ ပုံမှန်သင်ကြားပို့ချပေးတာတွေကို
ဖြည့်စွက်တဲ့သဘော။ ဒါက Visiting Professor တစ်ယောက်အနေနဲ့
ဆောင်ရွက်တာ။ ဒီလို ဟောပြောပွဲမျိုးကို ဖေဖေ အီတလီမှာရှိတုန်း
တက္ကသိုလ်တချို့ကို သွားပြီး ဆောင်ရွက်ခဲ့တယ်။ နယ်သာလန်နိုင်ငံက ဖေဖေ
တာဝန် ယူနေတဲ့ University of Twente မှာလည်း သွားလုပ်ခဲ့တယ်။ တရုတ်ပြည်
ရှန်ဟိုင်းမြို့မှာရှိတဲ့ China Leadership Academy (Pudong) မှာလည်း လုပ်ခဲ့တယ်။

နောက်တစ်မျိုးကတော့ အများအတွက်လုပ်ပေးတဲ့ Public Seminar
တွေပေါ့။ ဒါက ဘာသာရပ်ဆိုင်ရာကိစ္စရပ်တွေကို သင်ချင်တဲ့သူ၊

လေ့လာချင်တဲ့သူတွေကို လုပ်ပေးတာ။ ဖေဖေလုပ် တဲ့
ဟောပြောပွဲနောက်တစ်မျိုးကတော့ UN အဖွဲ့အစည်းတွေ၊ NGO အဖွဲ့အစည်းတွေ၊
စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းတွေကိုလုပ်ပေးတဲ့ အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲ (Workshop)
တွေဖြစ်တယ်။ အရင်တစ်ပတ် စနေ၊ တနင်္ဂနွေနေ့မှာ ဖေဖေကိုအကူအညီတောင်းလို့
Leadership Forum တစ်ခုမှာပါဝင်ခဲ့တယ်။

လုပ်တဲ့အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲက ဖေဖေတစ်ခါမှ မလုပ်ဖူး တာမျိုး။
ဝင်ကြေးကောက်တယ်။ ဖေဖေလုပ်သမျှပွဲတွေမှာ အလကား
မတ်တင်းတစ်ပြားမှမယူဘူး။ Sponsor က ပေးတဲ့ လက်ဆောင်၊
ကျွေးတဲ့လက်ဖက်ရည်၊ မုန့်နဲ့ပြီးသွားတာပဲ။ ဒီတစ်ခေါက်တော့ MHR က
ဦးအေးကျော်က ဖေဖေဆီအကူအညီတောင်းလို့ လုပ်ဖို့ သဘောတူလိုက်တယ်။
တခြားတော့မဟုတ်ဘူး။ ရတဲ့ဝင်ငွေတွေကို နာဂစ်မုန်တိုင်းကြောင့်
ကျောင်းမတက်နိုင်၊ မနေနိုင်တဲ့ကလေးတွေ အတွက် အလှူဖြစ်တယ်။ ဒီတော့
တက်လာတဲ့လူ ၁၀၀ ကျော်ဟာ သာမန်ပရိသတ်မဟုတ်တော့ဘဲ
အလှူရှင်တွေလည်း ဖြစ်နေတယ်။ ဖေဖေကျေနပ်တယ်။ ဖေဖေအနေနဲ့
တစ်ဖက်တစ်လမ်းက လှူဖြစ် သွားတာပေါ့။ ဖေဖေက ဒီတစ်ခေါက်တော့ Public
Seminar တွေ အကြောင်း သမီးကို ပြောပြချင်တယ်။ ၂၀၀၇ ခုနှစ်တုန်းက ဖေဖေ ရဲ့
ဟောပြောပွဲတွေက စံချိန်တင်ခဲ့တယ်။ ဖေဖေတစ်ယောက်တည်း သုံး၊
လေးလအတွင်း ဟောပြောပွဲ စုစုပေါင်း ၃၀ နီးပါး ရှိခဲ့တယ်။ ဒီနှစ်တော့
ပိုများမယ်ထင်တယ်။ တစ်ခုတော့ ဖေဖေသတိထား မိတယ်။ ဘယ်နေရာ၊
ဘယ်ခေါင်းစဉ်နဲ့၊ ဘယ်နေ့က လုပ်တယ်ဆို တာကို
ဖေဖေတိတိကျကျမှတ်မထားဘူး။ ဖေဖေအတွက်က လုပ် ပေးချင်တယ်။
လုပ်ပေးပြီးရင် ပြီးတာပဲ။ နောက်တစ်ခု လုပ်ဖို့သာ အာရုံရှိတယ်။

သမီးကတော့ မေးမှာပဲ။ ဖေဖေ ဟောပြောပွဲတွေ ဘာ ကြောင့်
ခဏခဏလုပ်နေသလဲလို့။ ဖေဖေကရိုးရိုးလေးပဲဖြေချင် တယ်။ လုပ်ချင်လို့လုပ်တာ။

ဘာဖြစ်ရမယ်၊ ညာဖြစ်ရမယ်ဆိုတာ မစဉ်းစားပါဘူး။ နာမည်ကြီးချင်လို့လား။ လူသိများစေချင်လို့လား။ ဒီကိစ္စတွေ ဖေဖေခေါင်းထဲမှာမရှိဘူး။ ဒီလိုလုပ်လို့ ဖေဖေ Enjoy ဖြစ်တယ်။ ပျော်တယ်။ ကျေနပ်တယ်။ တစ်ကိုယ်ကောင်းဆန်တာ တော့ဖြစ်နိုင်တယ်။ ဒီဟောပြောပွဲလုပ်ရလို့ ဖေဖေအရင်ထက် ပို စာဖတ်ဖြစ်တယ်။ စာမဖတ်ဘဲ လုပ်လို့မရဘူးလေ။ ပြီးတော့ ဟောပြောပွဲတွေအတွက် Slides တွေ ပြင်ဆင်ရတယ်။ ဒါတွေ အားလုံးက ဖေဖေအတွက် အသိတရားတွေ၊ ပညာတွေ တိုးစေတာ ပေါ့။ ဖေဖေအတွက် Continuous Learning လိုဖြစ်နေတယ်။ ဒီလို စဉ်းစားရင်တော့ဟောပြောပွဲကြောင့် ဖေဖေမှာ အမြတ်အများကြီး ရတယ်လို့ ပြောနိုင်တယ်။ နောက်အကြောင်းတစ်ခုက ဟောပြောပွဲ တွေလုပ်တိုင်း သမီးမေမေက လိုက်ပြီးအားပေးတယ်။ သူရှိနေရင် ကျေနပ်တယ်။ သူ့ကိုကိုယ့်မှာရှိတဲ့အသိကို မျှဝေခွင့်ရတာ ကို ဝမ်းသာတယ်။ တချို့ပွဲတွေမှာ သမီးရဲ့ဦးလေးတွေ၊ အဒေါ်တွေ လာတယ်။ သိပ်ကျေနပ်ရတာ ပေါ့။ တစ်နည်းအားဖြင့် Family Affair ပေါ့။ တချို့ပွဲတွေမှာ ဖေဖေရဲ့ဆရာမတွေ၊ မိတ်ဆွေအပေါင်း အသင်းတွေနဲ့ တွေ့ရဆုံရလို့ ဝမ်းသာတယ်။ ကျေနပ်တယ်။ ဖေဖေ ကိုလာပြီး အားပေးကြတာလေ။ တချို့ပွဲတွေမှာတော့ ဖေဖေရဲ့ အရင်တုန်းက တပည့်တွေကို ပြန်တွေ့ရတယ်။ သူတို့တစ်တွေလည်း ဖေဖေလိုပဲ အသက်ကြီးလာကြပြီ။ အရင်တုန်းက သမီးတောင် ဖေဖေနဲ့အတူ ဟောပြောပွဲတွေလိုက်ခဲ့တယ်။ ဖေဖေပြောနေတာ နားမလည်လို့ တစ်ယောက်တည်း ပန်းချီတွေဆွဲနေတာ ဖေဖေ မှတ်မိသေးတယ်။ အခုတော့ သမီးကိုခေါ်လို့ မရတော့ဘူး။ သမီးက ထုံးစံအတိုင်း ပွင့်ပွင့်လင်းလင်းပဲ Very Boring လို့ ပြောလိုက်တာပဲ။

ဖေဖေရဲ့ဟောပြောပွဲပရိသတ်ကတော့ အဓိကအားဖြင့် လူငယ်တွေများတယ်။ ဒါကြောင့်လည်း ဖေဖေ လုပ်ရကျိုးနပ်ပါတယ်။ လူငယ်တွေရဲ့အတွေးအခေါ်ကို မြှင့်တင်ချင်တယ်။ ပြုစုချင်တယ်။

ပျိုးထောင်ချင်တယ်။ ဟောပြောပွဲတိုင်း ဖေဖေသုံးတဲ့ စကားတစ်ခွန်း ရှိတယ်။
ဖေဖေပြောသမျှကို နားထောင်ပြီး ယုတ္တိရှိတယ်။ လက်ခံ နိုင်တယ်ဆိုရင် Mind-Set
Change ကို အထောက်အကူ ဖြစ်စေ နိုင်မယ်လို့ ယုံကြည်တယ်။ ပုံမှန်တွေးတယ်၊
ပုံမှန်မြင်တယ်၊ ပုံမှန် သုံးသပ်တာတွေကို ပြန်စိစစ်နိုင်ဖို့လိုမယ်။ အတွေးသစ်၊
အမြင်သစ်၊ စဉ်းစားပုံအသစ်နဲ့ အစားထိုးရလိမ့်မယ်။ သမားရိုးကျပုံစံနဲ့သာ
ဆက်သွားနေရင် တိုးတက်မှု၊ ပြောင်းလဲမှုဆိုတာ ဘယ်ရှိတော့မလဲ။ တကယ်တော့
ဖေဖေက Thinking Process စဉ်းစားတဲ့ ပုံစံ ကို အားပေးချင်တယ်။ ဖေဖေ
ကြားဖူးတာတစ်ခုရှိတယ်။ အရူး တစ်ယောက်ကို ဘယ်လိုအဓိပ္ပာယ် ဖွင့်ဆိုနိုင်မလဲ။
အရူး ဆိုတာ လုပ်နေကျအလုပ်တွေကို ဒီအတိုင်း လုံးဝ မပြောင်း လဲဘဲ
ဆက်ခါဆက်ခါလုပ်ပြီး အဖြေအသစ်တွေကိုရမယ်လို့ မျှော်လင့်သူ ဖြစ်တယ်။
ဒီအတိုင်းလုပ်ရင် ဒီအဖြေပဲရမှာပေါ့ သမီး။ တခြား အဖြေလိုချင်ရင် လုပ်နေတာကို
ပြောင်းရမှာ ပေါ့။

ဆွေးနွေးပွဲမှာ ဖေဖေအနေနဲ့တင်ပြပြီးရင် အမေးအဖြေ အတွက်
အမြဲအချိန်ပေးတယ်။ မေးခွန်းတွေမေးနိုင်အောင် အခွင့် အရေးပေးထားတယ်။
ဒီအမေးအဖြေတွေနဲ့ပတ်သက်လို့ သမီးကို ပြောပြချင်တယ်။
ပထမဆုံးသတိထားမိတာက မေးပါလို့ပြောလိုက် ရင် ချက်ချင်းထမေးတာကို
မတွေ့ရဘူး။ အားနာလို့လား၊ ဖေဖေ ပြောတာ လုံးဝနားမလည်လို့လား၊
စိတ်ဝင်စားမှု မရှိလို့လား၊ အမျိုး မျိုးဖြစ်နိုင်တယ်လေ။ တစ်ဖက်က
အခုလိုမေးတာနွေးနေတဲ့အပြင် နောက်တစ်ဖက်မှာတော့ မေးခွန်းမေးတဲ့သူတွေက
ပုံစံအမျိုးမျိုးနဲ့ မေးကြတယ်။ တချို့တွေက တကယ်သိချင်လို့၊ တကယ့်ကို မရှင်းလို့
မေးခွန်းထုတ်ကြတယ်။ ဒါကတော့ အများစုပေါ့။ ဒီလိုမေးခွန်းမျိုး ကို ဖြေရတာ က
ကျေနပ်စရာပေါ့။ တချို့ကြပြန်တော့ ဖေဖေပြော တာနဲ့
ဘာမှမဆိုင်တာကိုထပြီးမေးကြတယ်။ ဟောပြောတဲ့ ခေါင်း စဉ်နဲ့ပတ်သက်တယ်၊
မပတ်သက်ဘူးဆိုတာကို စဉ်းစားဟန်မတူဘူး။ ဖေဖေပြောတာမကြားလို့လည်း အဲဒီ

လို မေးခွန်းမေးတယ် ထင်ပါရဲ့။ တချို့တွေကျတော့ မေးတာမဟုတ်ဘဲ ကိုယ်သိတာ၊
ကိုယ်တတ်တာ ကို ကြွားချင်တဲ့သဘောနဲ့ ထမေးတာရှိတယ်။ တချို့ကြပြန်တော့
လည်း ထမေးတာမပြီးတော့ဘူး။ ဟောပြောပွဲအသေးလေး ကျနေ တာပဲ။
တချို့ကတော့ ဖေဖေကို ကသိကအောက်ဖြစ်အောင် ဖြေရင် ဖေဖေအတွက်
အန္တရာယ်ဖြစ်စေမယ့် မေးခွန်းမျိုး မေးတတ်ကြတယ်။ ဖေဖေကတော့
သူတို့ပါးစပ်ဟလိုက်တာနဲ့ ဘာရည်ရွယ်တယ် ဆိုတာသိပါတယ်။ ဒါပေမဲ့
ဘယ်လိုပဲမေးမေး၊ ဘာရည်ရွယ်ချက်ပဲ ရှိရှိ၊ မေးကြပါစေ ဖေဖေလက်ခံတယ်။
ကြိုဆိုတယ်။ မေးတာက သူတို့တာဝန်လေ။ အဖြေပေးရမှာက ဖေဖေ။ ဒီတော့
စိတ်မဆိုးဘူး၊ စိတ်အနှောင့်အယှက်မဖြစ်မိဘူး။ ဖေဖေကို အတွေ့အကြုံတွေ
အမျိုးမျိုးလာပေးတာကိုပဲ ကျေးဇူးတင်မိတယ်။ သူတို့ တစ်တွေ ရှိလို့လည်း
ဟောပြောပွဲဟာ ပျော်စရာဖြစ်တာပေါ့။ မဟုတ်ရင် သမီးပြောသလို Very Boring
ပေါ့သမီး။ ကဲ...ဖေဖေ ခဏနားဦး မယ်။ နောက်တစ်ခေါက်ကျရင် သမီးကို
ဖေဖေရဲ့အတွေ့အကြုံတွေ ထပ်ပြောပြမယ်။

*

ဟောပြောပွဲအတွေ့အကြုံ (၂)

ဒီတစ်ခေါက်တော့ သမီးကို ဖေဖေ ဟောပြောပွဲတွေရဲ့ Theme တစ်ခုကို ပြောပြချင်တယ်။ ဖေဖေက လူတိုင်းကို အသိ တရားအမြဲရှာဖွေနေစေချင်တယ်။ ဒီလိုရှာတဲ့နေရာမှာ အရွယ်နဲ့ မဆိုင်ဘူး။ အရင်တုန်းက ဖေဖေကြားဖူးတာက ပထမအရွယ်မှာ ပညာရှာ၊ ဒုတိယအရွယ်မှာ ဥစ္စာရှာ၊ ပြီးတော့မှ တတိယအရွယ်မှာ တရားရှာ။ ဒီဆောင်ပုဒ်ကို ဖေဖေကတော့ ပြင်ချင်တယ်လေ။ ပညာကို ပထမအရွယ်မှာလည်းရှာရမယ်၊ ဒုတိယအရွယ်မှာလည်း ရှာရမယ်၊ တတိယအရွယ်မှာလည်း ရှာရမယ်၊ မသေမချင်းရှာနေ ရမယ်လေ။ မဟုတ်ရင် ဒုတိယအရွယ်မှာရော၊ တတိယအရွယ်မှာပါ ပညာမရှာရတော့ဘူးလား။ ဘယ်လိုမှ မဆုံးနိုင်တဲ့၊ မကုန်ခန်းနိုင်တဲ့ အသိပညာရှာမှုကို အရွယ်နဲ့မကန့်သတ်သင့်ဘူးထင်တယ်။

ပညာကို ဘာကြောင့်ရှာတာလဲ။ အသိတရားကို ဘာကြောင့် တိုးစေချင်တာလဲ။ ဖေဖေကတော့ သိချင်လို့၊ တတ်ချင်လို့ရှာတယ် လို့ ဖြေချင်တယ်။ အသိတရားကိုချစ်လို့၊ မြတ်နိုးလို့၊ ခင်မင်လို့ ရှာဖွေတာမျိုးဖြစ်စေချင်တယ်။ အကျိုးတစ်ခုကို မျှော်ကိုးပြီး ရှာတာ မျိုးကိုတော့ ဖေဖေသဘောမကျဘူး။ လက်မခံဘူး။ ကြုံရင်ကြုံသလို ဟောပြောပွဲတွေမှာ ဖေဖေအမြဲပြောလေ့ရှိတဲ့စကား တစ်ခုရှိတယ်။ အသိတရား၊ ပညာရှာတဲ့နေရာမှာ မသိသေးတာတွေ၊ မလေ့လာ ဖူးတာတွေ၊ အသစ်အဆန်းတွေကို ရှာရမယ်။ ဒါကို Learn လုပ် တယ်လို့ ပြောလို့ရတယ်။ ဒါနဲ့တော့ မလုံလောက်ဘူး။ ကိုယ်သိတာ တွေ၊ မှတ်သားထားတာတွေက မမှန်တော့ဘူး။ အယူအဆတွေ၊ အတွေးအခေါ်တွေ

ပြောင်းလဲသွားရင် သိထားတာတွေကို ထုတ်ပစ် ရမယ်။ တစ်နည်းပြောရရင်
Unlearn လုပ်ရမယ်လေ။ ဒါက သိပ် မလွယ်လှဘူး။ ကိုယ်သိထားတာ
အမှန်လို့ယူဆထားတာဟာ မဟုတ်တော့ဘူး၊ မမှန်တော့ဘူးလို့ ပြောရတဲ့သတ္တိရှိဖို့
သိပ်မလွယ် လှဘူး သမီး။

လူတွေမှာ အစွဲတွေကရှိနေတာ။ ဒီအစွဲတွေကို ဖျောက်ဖို့ ဖြုတ်ထုတ်ဖို့
မလွယ်လှဘူး။ နောက်တစ်မျိုးကတော့ ကိုယ်သိထားတဲ့ ကိစ္စတစ်ခုနဲ့
ရှုထောင့်တစ်မျိုးကနေကြည့်ပြီး၊ သုံးသပ်ပြီး Relearn
အသစ်တစ်ဖန်အသိတရားရှာဖွေတာလို့ ပြောနိုင်တာပေါ့။ ဒီတော့
အသိတရားရှာဖွေချက် ရှုထောင့်သုံးမျိုးနဲ့ သုံးသပ်မှ ပြည့်စုံမှုရှိမှာ ဖြစ်တယ်၊
မဟုတ်ရင်အသစ်ရှာမှအသိတရားရှာတဲ့အဓိပ္ပာယ် သက် ရောက်သွားမှာပေါ့။
ဟောပြောပွဲတွေမှာ ဖေဖေ နောက်တစ်ခုပြော တာရှိတယ်။ အသိတရားရှာချင်ရင်
မိမိရဲ့ရေနှေးခွက် အရင်သွန်ဖို့ လိုတယ်။ တစ်ခါက လူငယ်တစ်ဦးဟာ
အသိတရားရှာဖွေချင်တာနဲ့ တောရကျောင်းမှာ သီတင်းသုံးနေတဲ့
ဆရာတော်တစ်ပါးဆီ သွားခဲ့ တယ်။ သူက ဆရာတော်ကိုလျှောက်ထားပြီး
သူအသိတရားရှာချင်လို့ ရောက်လာကြောင်း ပြောပြတယ်။ ဒီလိုပြောပေမယ့်
သူကချည်း ဦးဆောင်ပြီး ပြောနေလေရဲ့။ အခုလို သူစကားတွေ အများကြီး
ပြောနေတဲ့အခါမှာ ဆရာတော်က သူ့ရှေ့မှာရှိတဲ့ ရေကရားကနေ
လက်ဖက်ရည်ကြမ်းကို ရေနှေးခွက်ထဲ လောင်းထည့်နေတယ်။
လောင်းရင်းလောင်းရင်းနဲ့ ရေနှေးတွေက လျှံကျသွားတာပေါ့။ လူငယ်ကလည်း
သူပြောတာကို မရပ်၊ ဆရာတော်ကလည်း သူငဲ့ တာကို မရပ်ဘဲရှိနေတယ်။
အတော်လေးကြာမှ လူငယ်က အရှင် ဘုရား ဘာလို့ ရေနှေးကို
ဆက်လောင်းနေတာလဲ၊ ပြည့်လျှံနေပါပြီ ဘုရားလို့ လျှောက်တော့။ ဆရာတော်က
ရေနှေးခွက်ကို ပြည့်စေ ချင်ရင် အရင်ဆုံးရေနှေးခွက်ထဲမှာရှိတဲ့ လက်ဖက်ရည်ကို
သွန်ပစ်ရ မယ်လို့ အဆိုရှိခဲ့တယ်။ ဖေဖေတို့လည်း ရေနှေးခွက်ကို အရင်သွန်

ပစ်ဖို့လိုတယ်သမီး။ အသိတရားရှာရင် ကိုယ်ဘာမှမသိသေး ဘူးလို့ စိတ်ထဲမှာ မှတ်ထားမှ အသစ်အသစ်တွေ ရှာဖွေနိုင် မှာပေါ့။ ကိုယ်က အားလုံးသိနေပြီဆိုရင် ရေနွေးခွက် ဖြည့် သလိုပေါ့ သမီး။ ကိုယ်ဘာမှမသိဘူးလို့ ယူဆနိုင်ရင် အသိတရားရှာဖို့ သိပ်လွယ်တယ် သမီး။ သိပြီးသားလို့ဆိုရင်တော့ ခက်မှာပေါ့။

အသိတရားရှာဖွေမှုကို ဘဝတစ်လျှောက်လုံး ကြိုးပမ်းရ မယ်လို့ ဖေဖေထင်တယ်။ တစ်နည်းပြောရင် Life-Long Learning ပေါ့။ ဒါကြောင့်လည်း သမီးကို ဖေဖေရော၊ မေမေရောက သမီး ငယ်ငယ်လေးကတည်းက အားပေးခဲ့တာ။ သမီး တစ်နှစ်သမီး လောက်ကတည်းက ဖေဖေက ညအိပ်ရာဝင်တိုင်းမအိပ်ခင် စာအုပ် ကိုဖတ်ပြီးမှ သိပ်တယ်။ သမီးက တစ်နှစ်ကျော်ကျော် အရွယ်ရောက် လာတဲ့အခါကျတော့ ဖေဖေဖတ်ပြခဲ့တာကို အလွတ်တောင်ရွတ်ဆို တတ်လာခဲ့တယ်။ မနွေက မေမေက ပစ္စည်းအဟောင်းတွေရှာရင်း သမီး ဟိုးငယ်ငယ်တုန်းက ဖေဖေနဲ့အတူ ဖတ်ခဲ့တဲ့စာအုပ်ကလေး တွေကို ပြန်တွေ့လို့ သမီးကိုပြခဲ့သေးတာပေါ့။ သမီးက သတိရပြီး ပျော်နေလေရဲ့။ ဖေဖေကတော့ သမီးကို အမြဲတမ်းစာဖတ်စေချင် တယ်။ ဒါကြောင့် သမီးစာအုပ်ဝယ်မယ်ဆိုရင် ဖေဖေရော မေမေ က ဘယ်တော့မှ မကန့်ကွက်ခဲ့ဘူး။ ဒါကြောင့်လည်း ဖေဖေတို့အိမ် တစ်အိမ်လုံးမှာ သမီးစာအုပ်တွေရယ်၊ မေမေရဲ့ စာအုပ်တွေရယ်၊ ဖေဖေရဲ့စာအုပ်တွေရယ်နဲ့ ဖြတ်သိပ်နေတာ။ သမီးမှာ စာအုပ်ချစ် တဲ့စိတ်ရှိနေတာကို ဖေဖေရော မေမေပါသိပ်သဘောကျတာ။ အားပေးတာ။

သမီးရဲ့ အဘိုး၊ ဖေဖေရဲ့အဖေကလည်း ဒီလိုပဲ။ ဖေဖေတို့ ကို စာဖတ်ပြီး အားပေးခဲ့တာ။ သူ့အားပေးပုံက တစ်မျိုး။ ဖတ်ပါ၊ ဖတ်ပါလို့ တစ်ခါမှမပြောဘူး။ ဒါပေမဲ့ အိမ်မှာ စာအုပ်တွေအများ ကြီးထားပေးတယ်။ သူက တပ်မတော်အရာရှိကြီးလေ။ တိုင်းပြည် လွတ်လပ်ရေးရဖို့၊ ကျောင်းကိုပြီးအောင်မတက်ဘဲ စစ်ထဲလိုက်ခဲ့ တာ။ ဒါပေမဲ့ စာအုပ်ဖတ်တာကတော့ ဘယ်တော့မှမရပ်ခဲ့ဘူး။ ဒါကြောင့်လည်း ဖေဖေငယ်ငယ်လေးကတည်းက

စာအုပ်တွေကို ချစ်ခဲ့တာ။ ဖေဖေ အမေရဲ့အဖေ သမီးရဲ့အဘိုးကလည်း စာဖတ်
တာအားပေးတယ်။ ဖေဖေ ငါးတန်းလောက်ကတည်းက Reader's Digest တို့၊ Time
တို့၊ Newsweek တို့ကို ဖတ်နေပြီ။ ဒါကြောင့် မိသားစုတိုင်းမှာ စာအုပ်ချစ်တဲ့စိတ်ကို
မွေးပေးစေချင်တယ်။ ကျောင်းတွေ၊ တက္ကသိုလ်တွေမှာလည်း အားပေးစေချင်တယ်။
စာကြည့်တိုက်ထဲသွားရရင် အလိုလိုပျော်နေမိတယ်။ စာအုပ်တွေ ကလည်း
အများကြီးမဟုတ်လား။ ဖတ်လို့ကိုမကုန်နိုင်ဘူး။ သုံးလို့ မကုန်နိုင်တဲ့
ရတနာပေါ့သမီး။ ဖေဖေနိုင်ငံခြားပညာသင်တန်း ကလည်း စာကြည့်တိုက်ထဲမှာ
အချိန်ကုန်ခဲ့တာ။ တစ်ခုတော့ ရှိတယ်။ ချမ်းတဲ့ရာသီဥတုမို့ ငွေမကုန်ဘဲ
စာကြည့်တိုက်ထဲမှာ နွေးနွေးထွေးထွေးနေနိုင်ခဲ့တာလည်း ပါပါတယ်။ လန်ဒန်မြို့
ရောက်တော့ကမ္ဘာကျော် British Library ကိုသွားခဲ့တယ်။ နာမည် ရ ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးတွေ
ထိုင်ခဲ့တဲ့နေရာမှာ သွားထိုင်ပြီး ကျေနပ်ခဲ့ရတယ် သမီး။

Life-Long Learning လိုသလို တစ်ဖက်က Life-wide Learning
လည်းလိုတယ်။ သမီး Life-wide ဆိုတာက ဘာသာရပ် မျိုးစုံကို လေ့လာဖို့လိုတယ်။
တကယ်တော့ ဘာသာတိုင်းဟာ တန်ဖိုးရှိတယ်။ ဘယ်ဘာသာက
ဘယ်ဘာသာထက်သာတယ်၊ လျော့တယ်ဆိုတာမရှိပါဘူး။ သိပ္ပံပညာလေ့လာမှ
ဂုဏ်ရှိသလိုလို၊ ဆေးပညာဆည်းပူးမှ ကောင်းသလိုလို၊ သမိုင်းဘာသာကို လေ့လာ
ရတဲ့အတွက် အားငယ်တဲ့စိတ်ရှိတာ ဒါတွေဟာ မရှိသင့်တဲ့၊ မထား
သင့်တဲ့သဘောတွေပဲသမီး။ ဘာသာတိုင်း၊ ပညာတိုင်းဟာ မြတ်နိုး စရာ၊ ချစ်စရာပါ
သမီး။ မြင့်တယ် နိမ့်တယ်ဆိုတဲ့သဘော မရှိပါ ဘူး။ ပြီးတော့ ဂီတတို့၊ အနုပညာတို့၊
ဒါတွေလည်း အရေးပါတာပဲ သမီး။ ကမ္ဘာကျော် ရူပဗေဒပညာရှင်ကြီးဖြစ်သူ
Einstein ဟာ ဒီပညာကို အနုစိတ်လေ့လာခဲ့တယ်။ သမီး တကယ်တော့ လူ
သားတွေရဲ့ ဦးနှောက်ထဲမှာ သိပ္ပံရယ်၊ ဝိဇ္ဇာရယ်၊ သမိုင်းရယ်၊ စီးပွားရေးရယ်
အကန့်တွေခွဲမထားပါဘူး။ ဦးနှောက်က တစ် လုံး တစ်စည်းတည်းပါ။ ဒါကြောင့်
ဘာသာရပ်တစ်ခုတည်းကို အထူးပြုလာတယ်။ ဘာသာတွေ တစ်ခုနဲ့တစ်ခု

ဆက်စပ်မှုကို သိအောင်ကြိုးစားရမယ်။

အခုဆို အခြေခံပညာရေးမှာ Multiple Intelligence ဆိုတာကို အားပေးနေကြပြီး အရေးအဖတ်၊ အတွက်အချက်နဲ့ မလုံလောက်တော့ဘူး။ ဂီတ၊ အနုပညာဟာအရေးကြီးသလို အားကစား လှုပ်ရှားမှုဟာလည်း အရေးပါတယ်။ ပိုပြီးထူးခြားတာက ကလေးတွေက ငယ်ငယ်ကလေးကတည်းက Interpersonal Skills လို့ ခေါ်တဲ့ တခြားလူတွေနဲ့ လူမှုဆက်ဆံရေးအတတ်ကို သင်ပေးတာကို တွေ့ရတယ်။ ပြီးတော့ Interpersonal Skills ဖြစ်တဲ့ မိမိကိုယ်နဲ့ မိမိဆက်ဆံမှု ပညာကိုလည်း သင်ပေးတယ်။ အရေးကြီးဆုံးအစိတ် အပိုင်းကတော့ ကိုယ့်ကိုယ်ကိုယ် သိခြင်းပဲ သမီး။ တစ်နည်းအားဖြင့် တရားအားထုတ်မှုပေါ့။ အဲဒီတော့တရားကို ပထမအရွယ်ထဲက ရှာဖွေခိုင်းနေပြီ သမီး။ အခုလို ဘက်စုံတိုးတက်မှုရှိတာကို လုပ်လာတာဟာ လုပ်သင့်တဲ့ကိစ္စပဲလေ။ ငယ်ငယ်ကလေးက ကျောင်းတွေမှာ အခုလို Multiple Intelligence သင်ပေးနေကြပြီ။ စိတ်ပညာ ထက်မြက်မှုဖြစ်တဲ့ Intelligence Quotient (IQ) တစ်ခုတည်းနဲ့ မလုံလောက်တော့ဘူး သမီး။ ဖေဖေလေ့လာနေတဲ့၊ ဟောပြောနေတဲ့ Emotional Quotient (EQ) ဟာလည်း ပိုပြီး အရေးကြီးနေတာ တွေ့ရတယ်။ အခုဆို EQ ကို မူလတန်းအဆင့်မှာ စပြီးသင်နေပြီ။ EQ ရှိတဲ့သူနဲ့ မရှိတဲ့သူ သိပ်ကွာတယ်။ သိပ်သိသာတယ်။ ကောင်းတာ တစ်ခုက IQ နဲ့ပတ်သက်လို့ သိပ်ပြီးပြုပြင်လို့မရပေမယ့် EQ ကတော့ တိုးတက်အောင် ဖွံ့ဖြိုးအောင်လုပ်ရတယ် သမီး။

ဖေဖေက သမီးကို အရင်တုန်းကပြောခဲ့တဲ့ အဆိုတစ်ခုကို ပြင်ချင်တယ်လို့ ဒီဆောင်းပါးအစမှာ ပြောခဲ့ပေမယ့် 'ပညာ ရွှေအိုး လူမခိုး'ဆိုတဲ့ အဆိုကိုတော့ မပစ်ပယ်ချင်ဘူးလေ။ ရွှေအိုး ထက်တောင်တန်ဖိုးရှိတယ် သမီး။ ဒါကြောင့် သမီးကို ဖေဖေရော မေမေရောက ပညာတွေအများကြီး သင်စေချင်တယ်။ တတ်စေ ချင်တယ်။ ဆည်းပူးစေချင်တယ်။ ဗေဒင်ဆရာဆီသွားတိုင်း ဆရာ

ရဲ့သမီးက ဆရာထက် ဘွဲ့တွေပိုများများရမယ်ဆိုလို့ သိပ်ကျေနပ် နေမိတယ်။
ဖေဖေမှာ ဘွဲ့လေးခု။ သမီးကို ဒီထက်ပိုများစေချင် တယ်။ ဘွဲ့ကြောင့် မဟုတ်ဘူး။
သမီး ဘွဲ့ရဖို့အတွက် ရှာဖွေရတဲ့ အသိတွေ၊ ပညာတွေကြောင့်ပဲ သမီး။ ဒါပေမဲ့
ဖေဖေအမြဲပြောသလို Ph.D ပါရဂူရတာ က အစ။ အဆုံးမဟုတ်ဘူး။ တချို့တွေက
ပါရဂူ ဒေါက်တာဖြစ်သွားရင် ဘာမှဆက်လုပ်စရာမလိုတော့ဘူး၊ ဘာ
အသိတရားတွေမှ ထပ်ရှာစရာမလိုတော့ဘူး၊ အားလုံးတတ်နေပြီ၊
အဲလိုပဲထင်ကြတာ။ တကယ်တော့ Ph.D ဘွဲ့ရတာ ကအစ။ လုပ် စရာတွေ၊
သင်စရာတွေ၊ ရှာစရာတွေကတစ်ပုံကြီး။ ရှာဖွေဖို့ လက် မှတ်ပေးတာပဲဖြစ်တယ်
သမီး။ ဖေဖေကတော့ ပညာလောဘကြီး တယ်။ ကျေနပ်တယ် မရှိဘူး။
သိချင်နေတာပဲ၊ တတ်ချင်နေတာပဲ။ ဖေဖေလိုပဲ သမီးလေးရော
ဖေဖေရဲ့ဟောပြောပွဲတွေကို မပြတ် တက်ရောက်လာတဲ့သူတွေအားလုံး ပညာတွေ
အမြဲရှာဖွေနိုင်ပါ စေလို့ ဆုတောင်းလိုက်ပါတယ် သမီး။ တော်သေးပြီနော်။

*

ဟောပြောပွဲအတွေ့အကြုံ (၃)

ဒီတစ်ပတ်မှာတော့ ဖေဖေကဟောပြောပွဲအစား ကမ္ဘာ့

ကုလသမဂ္ဂအဖွဲ့အစည်းတစ်ခုအတွက် ဆောင်ရွက်ပေးခဲ့တဲ့
အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲအကြောင်းကို သမီးကို ပြောပြချင်တယ်။ ထူးခြားတာက
ရန်ကုန်မှာမဟုတ်ဘဲ ပုပ္ပားတောင်ကလပ်အနီးမှာ ရှိတဲ့ ပုပ္ပား Resort Hotel မှာလေ။

သမီးမှတ်မိမယ်ထင်ပါတယ်။ ဖေဖေရယ်၊ မေမေရယ်၊ သမီးရယ်
ဟိုသုံးနှစ်တုန်းက တစ်ခေါက်ရောက်ခဲ့တာ။ ဖေဖေနဲ့ မေမေက
နှစ်တိုင်းမြန်မာပြည်ကို ပြန်လာနိုင်အောင် ကြိုးစားတယ်။ ရောက်ရင်လည်း
ဖေဖေတို့နိုင်ငံရဲ့ မြတ်နိုးစရာ၊ ဂုဏ်ယူစရာ၊ လှပ တဲ့နေရာတွေကို အနှံ့ရောက်အောင်
ကြိုးစားတယ်။ ငယ်ငယ်ကစပြီး သမီးလေးကို ကိုယ့်လူမျိုး၊ ကိုယ့်ယဉ်ကျေးမှုကို
သိစေချင်တယ်၊ မြတ်နိုးစေချင်တယ်။ တကယ်တော့ ဖေဖေတို့နိုင်ငံမှာ ကြည့်စရာ၊
လည်စရာ၊ သွားစရာတွေမကုန်ဘူး သမီး။ အရှေ့တောင်အာရှ ဒေသမှာ
ဘယ်နိုင်ငံမှမရှိတဲ့ ဆီးနှင်းတွေနဲ့ ဖုံးနေတဲ့ တောင်တွေ ရှိတယ်။ ပြီးတော့
တခြားနိုင်ငံမှာရှိတဲ့ ပင်လယ်ကမ်းခြေအလှ အပဟာ မြန်မာပြည်မှာရှိတဲ့ ငပလီတို့၊
ချောင်းသာတို့၊ ငွေဆောင် တို့၊ မောင်းမကန်တို့ကို ဘယ်လိုမှ မမီနိုင်ဘူးလေ။ ဒီ
Resort Hotel ရောက်တော့ မေမေ့ကိုရော၊ သမီးလေးကိုရော သိပ်သတိရမိ တယ်။
ဖေဖေနဲ့သမီး အတူတူရေကူးခဲ့တဲ့ ရေကူးကန်ကိုလည်း အမှတ်ရတယ်။
ဟိုတယ်ကလူတွေက ဖေဖေ့ကို မှတ်မိနေကြတယ်။

ဖေဖေလုပ်ပေးတဲ့ ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂအဖွဲ့အစည်းက UNEPA လေ။

မြန်မာနိုင်ငံမှာ လူဦးရေနဲ့ပတ်သက်တဲ့ ကိစ္စတွေ ဆောင်ရွက်နေတဲ့ အဖွဲ့အစည်း။

မျိုးဆက်ပြန့်ပွားမှုနဲ့ပတ်သက်တဲ့ ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာကိစ္စတွေ၊ HIV/AIDS နဲ့ ပတ်သက်တဲ့ကိစ္စ ရပ်တွေ၊ ပြီးတော့ အသက်ကြီးရင့်မှုကြောင့် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံမှာ ရင်ဆိုင်ရမယ့်ပြဿနာတွေကို အစိုးရ၊ လူမှုရေးအဖွဲ့အစည်းတွေနဲ့ ပြည်သူလူထုပူးပေါင်းပြီး ဆောင်ရွက်နေတဲ့ အဖွဲ့အစည်းဖြစ်တယ်။

ဝန်ထမ်းအရေအတွက်က ၂၀ ကျော်လောက်ပဲရှိပေမယ့် ကျစ်လျစ် တယ်၊ ဖျတ်လတ်တယ်။ အထူးသဖြင့် ဂုဏ်ယူဖွယ်ရာ ကိစ္စကတော့ ဒီအဖွဲ့အစည်းမှာ နိုင်ငံခြားဝန်ထမ်း နှစ်ဦးသာရှိပြီး ကျန်တဲ့သူတွေ က မြန်မာလူမျိုးတွေ။

ဖေဖေလုပ်ပေးရတဲ့ကိစ္စက အချိန်တစ်ရက်ခွဲ မှာ Retreat လုပ်တာဖြစ်တယ်။ Retreat ဆိုတဲ့ အဓိပ္ပာယ်က ဆိတ် ငြိမ်ပြီး ပြန်လည်သုံးသပ်မှုပဲဖြစ်တယ်။ တစ်နှစ်လုံးလုံး လုပ်ငန်းတွေ ဆောင်ရွက်ခဲ့ရာမှာ ရခဲ့တဲ့အောင်မြင်မှုတွေ၊ ကြုံတွေ့ရတဲ့ အခက် အခဲအဟန့်အတားတွေကို အဖွဲ့အစည်းမှာရှိတဲ့သူတွေက ဝိုင်း စဉ်းစားကြတာလေ။ စဉ်းစားတဲ့နေရာမှာလည်း ကြီးတယ်၊ ငယ် တယ်ဆိုတာနဲ့ ရာထူးရှိတဲ့၊ ရာထူးမရှိတဲ့၊ နိုင်ငံခြားသား တိုင်းရင်းသား ဒါတွေနဲ့ ခွဲထားတာမဟုတ်ဘဲ အားလုံးဝိုင်းပြီး ပွင့်ပွင့်လင်းလင်း ဆွေးနွေးကြ၊ ငြင်းကြ၊ ခုံကြ၊ ပြီးတော့ အဖြေအတူ ရှာဖွေကြတဲ့ကိစ္စ ပဲ ဖြစ်တယ်။

သမီးသိတဲ့အတိုင်း လုပ်ငန်းအဖွဲ့အစည်းမှာ တာဝန်ယူတဲ့ သူတွေမှာ အမြဲတမ်းအလုပ်နဲ့ ပင်ပန်းနေကြတယ်။ အလုပ်နဲ့လက် ပြတ်တယ်လို့မရှိဘူး။ အခုလို တစ်ချိန်လုံးလုံးအာရုံစိုက်ပြီး အား ထုတ်နေကြရတဲ့အတွက် ခဏလောက် ဆိတ်ငြိမ်မှုကိုရှာပြီး ပြန်လည် သုံးသပ်မှုဟာ အလွန်လိုအပ်တဲ့ကိစ္စပေါ့။ ဒီလို Retreat လုပ်ပေးရင် အကျိုးကျေးဇူးအမျိုးမျိုးရနိုင်တယ်။ အလုပ်ကနေ နှစ်ရက် သုံးရက် အနားယူခွင့်ရတဲ့အတွက် ပင်ပန်းမှု၊ စိတ်ဝေဒနာဖိစီးမှုတွေ ခဏ တဖြုတ် အနားရနိုင်တယ်လေ။ ပြီးတော့ အခုလို အလုပ်ခွင်နဲ့ဝေးတဲ့ နေရာတစ်နေရာမှာလုပ်လို့ စိတ်လွတ်ကိုယ်လွတ်ရှိတယ်။ လုပ်ငန်းခွင် မှာ လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက်အချင်းချင်းမှာလည်း ပိုမိုရင်းနှီးမှု၊ ရိုင်းပင်းမှု၊ ချစ်ခင်မှုရနိုင်တယ်။

တိုးနိုင်တယ်။ ပြီးတော့လည်း တစ်နှစ်ပတ်လုံး လုပ်ခဲ့တဲ့ လုပ်ငန်းတွေအပေါ် စနစ်တကျသုံးသပ်နိုင်ပြီး နောင်နှစ် နောင်နှစ်တွေမှာ ပိုမိုအောင်မြင်အောင်၊ အဆင်ပြေအောင် လုပ်ငန်း အစီအစဉ်တွေကို ချမှတ်နိုင်မယ်လေ။

Retreat လုပ်တဲ့နေရာမှာ လုပ်ငန်းနဲ့ဆိုင်တဲ့ ကိစ္စတွေ သာမက ပျော်ပွဲရွှင်ပွဲတွေ၊ ကစားစရာတွေ၊ မရောက်ဖူးတဲ့နေရာ၊ မမြင်ဖူးတဲ့ရှုခင်းတွေကိုလည်း မြင်ရကြုံရတော့ ရတဲ့အကျိုးအမြတ် က အများကြီးပဲသမီး။ တချို့ကတော့ ပြောကြမှာပေါ့။ လူ ၂၀ လောက်ကို ရန်ကုန်ကနေ ညောင်ဦး၊ ညောင်ဦးကနေ ပုပ္ပား Hotel နှစ်ရက်သုံးရက်အချိန်ယူပြီးသွားတာ ငွေအကုန်အကျများလှတယ် လို့ ထင်ကြလိမ့်မယ်။ တကယ်တော့ ဒါတွေကို စရိတ် (Expenditure/ Costs) လို့ မယူဆစေချင်ဘူး။ Investment (အရင်းအနှီး) အဖြစ် မြင်ရမယ်။ အဖွဲ့ဝင်တွေအားလုံးက တက်တက်ကြွကြွ ပါဝင်ကြ တယ်၊ ဆွေးနွေးကြတယ်၊ ပြောကြတယ်၊ ငြင်းကြတယ်။ ဒါပေမဲ့ တစ်ယောက်နဲ့တစ်ယောက် နှစ်နာအောင် နိုင်ထက်စီးနင်းမပြော ကြဘူး။ နားလည်မှုကို ဦးစားပေးတယ်။ ပြောတာထက် နားထောင် တာကို ဦးစားပေးဖို့ ဖေဖေက တဖွဖွမှာတယ်။

အခုလို Retreat မျိုးကို ဖေဖေမြန်မာပြည် ပြန်ရောက် ကတည်းက မကြာခဏ လုပ်ပေးဖြစ်တယ်။ အမှန်တော့ ဖေဖေTurin မှာ ခုနစ်နှစ်တိတိလောက် တာဝန်ထမ်းဆောင်ရာမှာ အဓိက တာဝန်တစ်ရပ်က အခုလို Retreat တွေကို တစ်ကမ္ဘာလုံးကိုသွား ပြီး လုပ်ခဲ့တယ်။ အာရှ၊ အာဖရိက၊ အရှေ့အလယ်ပိုင်းဒေသ၊ ဥရောပ၊ လက်တင်အမေရိက၊ နိုင်ငံမြောက်များစွာကိုသွားပြီး လုပ်ပေးခဲ့တယ်။ တစ်ခုတော့ထူးခြားတယ် သမီး။ ဒီလိုလုပ်တဲ့ နေရာမှာ အဲဒီ နိုင်ငံမှာရှိတဲ့ UN အဖွဲ့အစည်းတွေရဲ့ အကြီးအကဲ နဲ့စုဖွဲ့ထားတဲ့ UN Country Team အတွက် လုပ်ပေးရတာ ။ အဖွဲ့ အစည်းတစ်ခုအတွက် လုပ်ပေးခဲ့တာမဟုတ်ဘူး။ အခု ကိုယ့်နိုင်ငံ ပြန်ရောက်မှ မြန်မာပြည်မှာ တာဝန်ယူနေတဲ့ UN အဖွဲ့အစည်း

အသီးသီးအတွက် လုပ်ပေးဖြစ်တယ်။ ဒါတောင် လွန်ခဲ့တဲ့ နှစ်ပတ် လောက်က Dusit Inya Lake Hotel ။ မှာ မြန်မာနိုင်ငံမှာ တာဝန်ယူနေတဲ့ UN အဖွဲ့အစည်း ၁၃ ဦးရဲ့ ဌာနအကြီးအကဲတွေ အတွက် UN Country Team (Myanmar) အတွက် Retreat လုပ်ပေးရ တယ်။ သိပ်ကျေနပ်တယ်။ မြန်မာနိုင်ငံသားတစ်ဦးအနေနဲ့ အခုလို UN အဖွဲ့အစည်းတွေအတွက် လုပ်ပေးခွင့်ရတာ ဂုဏ်ယူတယ်၊ ကျေနပ်တယ်။

ဖေဖေရဲ့တာဝန်က အဲဒီ Retreat မှာ Facilitator (ဖန်တီး သူ) အဖြစ် ဆောင်ရွက်ရတယ်။ ဒီ Facilitator ရဲ့ အခန်းက ဆန်းသစ်တယ်။ ထူးခြားတယ်။ သမားရိုးကျဟောပြောပို့ချတဲ့ သဘောမဟုတ်ဘူး။ တကယ်တော့ ဟောတဲ့ပြောတဲ့အလုပ်က အလွယ်ဆုံးပါသမီး။ သတ်မှတ်ချိန်ကာလအတွင်း ကိုယ်ဟောချင် တာ ပြောချင်တာကို ပြင်ဆင်ပြီး ပြောရုံ၊ ဟောရုံပဲ။ နားထောင်တဲ့ သူတွေ နားလည်တာ နားမလည်တာ၊ စိတ်ဝင်စားတာ၊ စိတ်မဝင် စားတာ သိပ်မစဉ်းစားဘူး။ အိပ်ငိုက်နေလည်း ဂရုမစိုက်ဘူး။ ဒါကြောင့် fh Lecture လုပ်တဲ့ အလုပ်ဟာ ခက်သလိုရှိပေမယ့် လွယ် တယ်လို့ ဖေဖေထင်တယ်။ Facilitator ရဲ့ အခန်းကတော့ တစ်မျိုး။ မဟောရဘူး။ မပြောရဘူး။ အကြောင်းအရာ၊ ဘာသာရပ်တစ်ခုကို နိဒါန်းပျိုးပေးရုံပဲ။ နိဒါန်းပျိုးပြီးရင် နောက်ဆုတ်။ တက်ရောက် လာတဲ့ သူတွေအချင်းချင်း အမြင်ချင်းဖလှယ်ကြ၊ ကိုယ်က ကန့်လန့် ကာ နောက်မှာနေရတယ်။ တစ်ယောက်နဲ့တစ်ယောက် ဆွေးနွေး ဖြစ်အောင် ဖန်တီးပေးရမယ်။ ဒီတော့ အလုပ်ကလွယ်သလို ထင်ရ ပေမယ့်ခက်တယ်။ လူတိုင်းကို အမြဲအကဲခတ်နေရတယ်။ အပြော နည်းတဲ့သူကို ပိုပြောအောင် လုပ်ပေးရတယ်။ အပြောများတဲ့သူကို နည်းနည်းထိန်းရတယ်။ တကယ်တော့ Facilitator ဆိုတာက အသိ တရားရှာဖွေတဲ့ ပတ်ဝန်းကျင်ကို ဖန်တီးပေးသူဖြစ်တယ်။ Facilitator တစ်ယောက် အောင်မြင်တာ သူ့ရဲ့ အရည်အချင်းကြောင့် မဟုတ်ဘူး။ တက်ရောက်နေတဲ့သူတွေ အားလုံးကြောင့်ဖြစ်တယ်။ ဖေဖေ Retreat အတွက် အချိန်တစ်ရက်ခွဲပဲရတယ်။

အချိန်က အဓိကမဟုတ်ဘူးလေ။ ရတဲ့အချိန်မှာ လိုချင်တဲ့ရည်မှန်းချက်တွေ ပြည့်ဖို့သာ အရေးကြီးတာပါသမီး။ နောက်ဆုံး Retreat ပြီးသွားတဲ့ အခါ အရင်အရင်တုန်းက Retreat နဲ့ နှိုင်းယှဉ်ကြတော့ ဒီတစ်ခေါက် သိပ်ကို ထူးခြားတယ်လို့ အားလုံးက ပြောကြတော့ ဖေဖေ ပီတိဖြစ်ရပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ သမီးရေ ဒီတစ်ခေါက် ကောင်းရုံနဲ့ မကျေနပ်သင့်ဘူး။ နောက်တစ်ခေါက် ဒီထက်ကောင်းအောင် ကြိုးစားရပေဦးမယ်။

နောက်ဆုံးနေ့ညမှာ အဖွဲ့ဝင်တွေအတွက် Talent Show လုပ်ကြတယ်။ ဖေဖေရယ်၊ ကျန်တဲ့လူကြီးနှစ်ယောက်က ဒိုင်လုပ် တယ်။ ဆိုကြ၊ ကကြတယ်။ အဆိုပြိုင်တဲ့သူတွေ ၁၀ ဦးလောက်ဟာ တကယ့် Professional တွေအတိုင်း ဆိုနိုင်ကြတယ်။ ဒါကြောင့် အလုပ်ခွင်မှာ ဝန်ထမ်းတွေအနေနဲ့ အလုပ်မှာ တာဝန်ယူရုံမကဘဲ သူတို့တစ်တွေမှာရှိတဲ့ ဗီဇ၊ ဝါသနာ၊ ထူးချွန်တာတွေရှိကြတယ်။ ဒါတွေဟာ လုပ်ငန်းခွင်တစ်ခုရဲ့ သာယာမှုကို ဝင်ထမ်းပေးတာပဲ သမီး။

ဖေဖေက UN မှာ အလုပ်မလုပ်ခင် တစ်ချိန်လုံး၊ အစိုးရ ဌာနတစ်ခုမှာ တာဝန်ယူခဲ့ရတယ်။ ဖေဖေမှာ Retreat လုပ်တဲ့ ထုံးစံမရှိခဲ့ဘူး။ တစ်ချိန်လုံးလုံး အလုပ်နဲ့ပိုနေခဲ့တယ်။ အကယ်၍ သာ ဒီလို Retreat တွေ လုပ်ပေးနိုင်ရင် သိပ်ကောင်းမှာ။ ဝန်ထမ်း တွေ အနားယူခွင့်ရမယ်။ တစ်ဦးနဲ့တစ်ဦး ပိုရင်းနှီးခွင့်ရမယ်။ အားသစ်တွေမွေးပြီး အားရှိနိုင်တယ်။ ဖေဖေသာ ဖြစ်နိုင်ရင် လုပ်ပေးချင်လိုက်တာ။ UNEPA ရဲ့ လူကြီးက Retreat ကို မပိတ်မီ ဖေဖေက တက်ရောက်လာသူအားလုံးကို စကားလက်ဆောင်ပေးခဲ့ တယ်။ ပေးခဲ့တာကို သမီးကို ပြောပြချင်တယ်။ အကြောင်းအရာ နှစ်ခုပါ။ ပထမကတော့ 'Live as if you are going to die tomorrow.' အခုလို စိတ်ထားတတ်ဖို့ လိုတယ်သမီး။ လူတိုင်းဟာ ကိုယ်ဘယ်တော့ သေရမယ်ဆိုတာ မသိကြဘူး။ မနက်ဖြန်မှာ သေနိုင်တာပဲ။ ဒီတော့ အသက်ရှင်တဲ့အချိန်မှာ တစ်ယောက်နဲ့ တစ်ယောက် ကြင်နာ ဖို့လိုတယ်၊ ညှာတာဖို့လိုတယ်၊ နားလည်ဖို့လိုတယ်၊ ဂရုစိုက် ဖို့လိုတယ်။ ဒီလိုဆိုရင် အားလုံး

ပျော်စရာကြီး မဟုတ်လား။ ဘာဖြစ်လို့ တစ်ယောက်နဲ့တစ်ယောက် မုန်းတီးတာ၊ ဒေါသ ဖြစ်တာတွေ စဉ်းစားနေကြတာလဲ။ မနက်ဖြန် ကိုယ်မရှိရင် အားလုံးဟာ အလကားပဲပေါ့။ ဒုတိယအချက်က 'Learn as if you will live forever.' ဒါကတော့ ဖေဖေ သမီးကို ပြောနေသလို အသိတရားကို အမြဲမပြတ် ရှာဖွေနေရမယ်။ ရှာဖွေမှုဟာ ဆုံးတယ် မရှိဘူး။ မပြီးပြတ်ဘူး။ ဒါကို ဖေဖေက လူတိုင်းကို အားပေးတယ်။ လေ့လာကြပါ၊ ဖတ်ကြပါ၊ ဆွေးနွေးကြပါ။ တစ်ဦးနဲ့တစ်ဦး မျှဝေစေ ချင်တယ်လေ။

ဖေဖေ ပုပ္ပားကပြန်ပြီး တစ်ခါတည်းတုပ်ကွေးနဲ့ ဒေါင်း တော့တာပဲ။ သုံးရက်တောင် အိပ်ရာထဲကမထနိုင်ဘူး။ ဒီနေ့ နေ့လယ်စာကို ဖေဖေနဲ့ မေမေ မြိတ်မောင်တိတ် ကပ်ကြေးကိုက် ဆိုင်သွားတယ်။ ဖေဖေတို့စားနေရင်း ကားတစ်စီးက အမျိုးသမီး နှစ်ဦးဆင်းလာတယ်။ တစ်ယောက်ကို ဖေဖေ ချက်ချင်းမှတ်မိပါ တယ်။ ဖေဖေစီစဉ်ခဲ့တဲ့ Myanmar Egress ရဲ့ PCM သင်တန်း သူတစ်ဦး။ နောက်တစ်ဦးက သူ့ရဲ့မိခင်ထင်ပါတယ်။ ဖေဖေကို လာနှုတ်ဆက်ပြီး သူဖျာပုံမှာ ကွင်းဆင်းခဲ့ကြောင်း ပြောပြတယ်။ သူတို့က ဆိုင်မှာမစားဘဲ အထုပ်မှာထားတယ်။ သူတို့မှာတာ ရတော့ ဖေဖေကိုလာနှုတ်ဆက်ရင်း ဆရာ့ကို ကျွန်မကျွေးပါရစေ ဆိုပြီး ငွေရှင်းလိုက်တယ်။ ဒါက ဖေဖေတို့ရဲ့ ယဉ်ကျေးမှုပဲ သမီး။ ဘယ်နိုင်ငံမှ မရှိဘူးလေ။ အတူတူသွားစားရင်တောင် အတိအကျ ခွဲပြီး ငွေရှင်းရတယ်။ စားတဲ့ပုံကိုကြည့်၊ တစ်ယောက်စာ တစ်ပန်း ကန်ထဲမှာ အကုန်ထည့်ပြီး သီးသန့်စားကြတာ။ ဖေဖေတို့လို တစ်ခွက်ထဲ၊ တစ်ပန်းကန်ထဲက မျှဝေစားတာမဟုတ်ဘူး။ ဒီလိုပြော လို့ ဘယ်ဟာကကောင်း၊ ဘယ်ဟာမကောင်းဘူးပြောတာ မဟုတ် ဘူး။ ဒီလိုဘယ်တော့မှ မစဉ်းစားရဘူးနော်။ ကောင်းတယ် မကောင်းဘူးဆိုတာကို မဆုံးဖြတ်နဲ့။ ဖြစ်တာကို သိအောင် သာ ကြိုးစား။ သူတို့မှာလည်း အကြောင်းအကျိုးရှိမယ်။ ဖေဖေတို့မှာလည်း အကြောင်းအကျိုးရှိတယ်။ တကယ်တော့ အားလုံးဟာ လူသားတွေပဲသမီး။

